

му контексті. Це дає можливість використовувати у виховному процесі соціально-педагогічну імітацію як аналог реального соціуму. Імітування у виховному процесі реального життя з усіма його складностями й суперечностями дозволяє студентській молоді отримувати свій особистий суб'єктивний досвід.

Таким чином, звернення до теоретичних та практичних напрацювань дає підстави стверджувати, що саме гуманітарна освіта, діалогова форма навчання, інтеграційні процеси у сучасному освітньому просторі, звернені до духовних можливостей людини, її професійної та життєвої самореалізації, є одним із найпродуктивніших шляхів досягнення просторово-часових і сутнісних вимірів життя, основою формування успішної толерантної особистості, достатньо високого рівня її соціальної активності та успіху в житті. Зазначене, у свою чергу, дає відповіді на виклики сьогодення й окреслює вектори у соціалізації студентської молоді.

Список використаних джерел:

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М., 1979. – 78 с.
2. Бех І. Д. Життя особистості у духовному діапазоні / І. Д. Бех // Рідна школа. – 2009. – Листопад. – С. 7–17.
3. Галицких Е. О. От сердца к сердцу: Мастерские ценностных ориентаций / Е. О. Галицких. – СПб., 2002. – С. 19–29.
4. Деркач А. Самореализация – основание акмеологического развития / А. Деркач, Э. В. Сайко. – М.: Москов. психол. социал. ун-т, РАО, 2010.
5. Кільова Г. О. Використання новітніх технологій у системі навчання та виховання студентської молоді / Г. О. Кільова // Освіта Донбасу. – 2011. – № 6 (149). – С. 43–49.
6. Мамардашвили М. Этика мышления / М. Мамардашвили. – М., 2000. – 143 с.
7. Сисоева С. О. Компетентнісно зорієнтована вища освіта: формування наукового тезаурусу / С. О. Сисоева // Компетентнісно зорієнтована

Н. Н. Чернуха, д-р пед. наук, проф.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВЕКТОРЫ СОЦИАЛИЗАЦИИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Предложены приоритетные направления успешной социализации студенческой молодежи с позиции вызовов современности. Выделена роль гуманитарного образования и интеграционных процессов в современном образовательном пространстве.
Ключевые слова: социализация студенческой молодежи; гуманитарное образование; интеграционные процессы; векторы успеха.

N. M. Chernukha, Doctor of Pedagogy, professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE MAIN DIRECTIONS OF STUDENTS YOUTH SOCIALIZATION

The article regards the priority directions for successful socialization of students in terms of modern challenges. The author stresses the role of liberal education and integration processes in modern educational space.
Keywords: socialization of students, liberal education, integration processes, vectors success.

УДК 376.1

О. В. Чуйко, д-р психол. наук, проф.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ОСВОЄННЯ ПРАКТИК В СИСТЕМІ ОСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття присвячена проблемі розробки сучасних освітніх моделей підготовки фахівців у галузі "соціальна робота". Викладається основний зміст, принципи і способи впровадження професійно-орієнтованих практик як середовища розвитку особистісної зрілості фахівця.

Ключові слова: особистісна зрілість; особистісні здатності; професійно-орієнтовані практики; професійні задачі.

Вступ. Особливості розвитку суспільних процесів у країні з очевидністю доводять необхідність залучення у відновлювальні практики психічного здоров'я фахівців у галузі соціальної роботи з їхніми специфічними техно-

освіта: якісні виміри: моногр. / редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоева та ін – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 368 с.

8. Ухтомский А. А. Доминанта души / А. А. Ухтомский. – Рыбинск, 2000. – 123 с.

9. Учитель и ученик: Возможность диалога и понимания : в 2-х т. / под общ. ред. Л. И. Семиной. – М., 2002.

10. Фромм Э. Гуманистичний психоаналіз: в 2-х т. / Э. Фромм. – СПб.: Питер, 2002. – Т. 2. – 544 с.

References

1. Bakhtyn M.M. Éstetyka slovesnoho tvorcestva / M. M. Bakhtyn. – M., 1979. – 78 s.
2. Bekh I.D. Zhyttya osobystosti u dukhovnomu diapazoni / I. D. Bekh // Ridna shkola. – 2009. – Lystop. – S. 7–17.
3. Halytskykh E. O. Ot serdtsa k serdsu: Masterskye tsennostnykh orientatsyy / E. O. Halytskykh. – SPb., 2002. – S. 19–29.
4. Derkach A. Samorealyzatsyya – osnovanye akmeolohycheskoho razvytyyya / A. Derkach, É. V. Sayko. – M.: Moskov. psykhol.-sotsyal. unt, RAO, 2010.
5. Kilova H. O. Vykorystannya novitnykh tekhnolohiy u systemi navchannya ta vykhovannya student-skoyi molodi / H. O. Kilova // Osvita Donbasu. – 2011. – № 6 (149). – S. 43–49.
6. Mamardashvily M. Étyka myshlenyya / M. Mamardashvily. – M., 2000. – 143 s.
7. Sysoyeva S. O. Kompetentnisno zoriyentovana vyshcha osvita: formuvannya naukovoho tezaurusu / S. O. Sysoyeva // Kompetentnisno zoriyentovana osvita: yakisni vymiry: monohrafiya / redkol.: V. O. Ohnevyyuk, L. L. Khoruzha, S. O. Sysoyeva and other. – K.: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 2015. – 368 s.
8. Ukhtomskyy A. A. Domyntanta dushy / A. A. Ukhtomskyy. – Rybinsk, 2000. – 123 s.
9. Uchytel y uchenyk: Vozmozhnost dyaloha y ponymanyya / Podobshch. red. L. Y. Semynoy. – M., 2002. – T. 2.
10. Fromm É. Humanistychnyy psykhoanaliz / É. Fromm. – SPb.: Pyter, 2002. – 544 s.

Надійшла до редколегії 02.02.17
Рецензовано 09.02.2017

щодо повноцінного функціонування людини в соціумі і власне самого соціуму.

Натомість, очевидними є ті протиріччя, які вказують на існуючий розрив між ринком праці (з його достатньо жорсткими вимогами до відповідних професійних компетенцій фахівця) і переважаючим, "знаннєвим" рівнем готовності випускника до включення у реально існуючі сфери практик. Ці протиріччя на суб'єктивному рівні переживаються студентами як усвідомлена потреба в "донавчанні", "дорозвитку", "донаучуванні", і фіксуються у проходженні додаткових курсів, тренінгів, семінарів поза рамками університетського навчання.

Звідси постає питання: чи є можливим становлення зрілості у стінах університету, оскільки особистісна зрілість підпорядковується загальним законам онтогенетичного розвитку, а формування параметрів особистісної зрілості проходить ряд етапів, у яких чергуються сенситивні, критичні періоди і періоди стабілізації (Л. С. Виготський, Д. Б. Ельконін, Л. І. Божович). Тому видається, що "прискорити" зрілість особистості неможливо, її настання є результатом життєвого досвіду, вершинним етапом досягнень дорослої людини на життєвому шляху, коли певні особистісні риси досягають свого "зрілого апогею" (Е. Еріксон, А. Маслоу, К. Роджерс, Г. Олпорт, Г. Салліван, Д. Левінсон, В. І. Слободчиков), а до того моменту всі ці якості знаходяться лише в інтенційному стані.

Зокрема такої думки дотримувався К. Г. Юнг, який пов'язував процес досягнення самості із приходом середини життя, а весь попередній шлях – як період розкриття універсальних архетипів, власного індивідуального досвіду та власного потенціалу [7].

В останні роки зріла особистість стала предметом розгляду спеціальної науки акмеології, а А. А. Бодальов зазначає, що вершина зрілості – акме – є багатомірним станом людини, який указує, наскільки вона відбулась як громадянин, як особистість, як батько – мати і особливо як спеціаліст-професіонал.

Таким чином, зріла особистість – це результат пройденого життєвого шляху, отримання досвіду в різних сферах людського буття, і головне – усвідомлення людиною себе суб'єктом власного життя, що дозволяє їй управляти ним і досягати поставлених цілей. Іншими словами, в акмеології та психології особистості зрілість розглядається як певна *якість* розвитку дорослої людини.

Натомість, виокремлюючи поняття "особистісної зрілості" як центрального конструкту в професіогенезі, варто відштовхуватися не від переліку особистісних характеристик зрілої людини, а від специфіки змісту професійної діяльності, практичне виконання якої розгортається у площині вирішення кола професійних задач.

Предметом цієї взаємодії постає певна психічна реальність (цінності, установки, переконання, ставлення, самоставлення тощо), яку професіонал має реструктуризувати (трансформувати, коригувати, змінити тощо), і яка постає перед ним як відповідна професійна задача, що "впливає" із логіки клієнтського (соціального) запиту. Відтак, зрілість фахівця має розглядатися як певна суб'єктна *якість* особистості, що гарантує розв'язання професійних задач у царині психічних (психологічних) реалій.

Особистісну зрілість у контексті професійної підготовки спеціалістів у галузі соціальної роботи варто розглядати як *складне інтегративне особистісне новоутворення, що виявляється у особистісній здатності суб'єкта професійної діяльності до розв'язання*

професійних задач, спрямованих на реструктуризацію психічної та/або соціально-психологічної реальності в інтересах об'єкта допомоги.

На нашу думку, акцентування уваги на особистісній зрілості фахівця на ранніх етапах професіоналізації, як необхідної та обов'язкової вимоги, змушує звернутися до перегляду традиційних форм і методів навчання у вищій школі. Особистісна зрілість суб'єкта професійної діяльності може розглядатися і як процесуальна, і як результативна характеристика, а її досягнення має стати метою процесу освітньої підготовки фахівців соціономічних професій.

Мета статті полягає у висвітленні змісту професійно-орієнтованих практик як середовища розвитку особистісної зрілості фахівців у галузі соціальної роботи на ранніх етапах професіогенезу.

Виклад основного матеріалу. Специфіка освітньої підготовки фахівців у галузі соціальної роботи полягає у необхідності створення умов, які б забезпечували особистісне становлення її суб'єктів. Ідеться про важливість настання особистісної зрілості у студентські роки, фактично тоді, коли зрілість починає лише "оформлятися" (оскільки завершується процес психосоціального й фізичного визрівання провідних психічних функцій), чи то "заявляти" про себе (оскільки вочевидь виявляється здатність молодих людей до самостійного вирішення життєвих проблем). Але, якщо в онтогенетичному вимірі настання зрілості залежить від самого суб'єкта, його індивідуальних властивостей та соціальних умов, то у професійному вимірі становлення особистісної зрілості у кластері професій соціономічного типу, стає першочерговим завданням.

Професійна задача соціального працівника – вміння вчуватися в сутнісну природу людини, аналізувати об'єктивні й суб'єктивні фактори, що впливають на її соціальне благополуччя, володіти здатністю аналізу соціокультурного простору, розуміти психічні та соціально-психологічні феномени не на рівні безособистісного ставлення, а кризь призму власних переживань і смислових інтерпретацій.

Прийняте рішення в ситуації вирішення професійної задачі не може бути спонтанним, інтуїтивним, невідрефлексованим, в інакшому випадку воно стає об'єктивованим обмеженням, що перешкоджає її вирішенню. Притаманий юнацькому віку максималізм, упертість, невірноваженість, поверховість суджень можуть ставати тим гальмівним бар'єром, який блокуватимуть здатність розуміти сутність професійного запиту. Натомість, прийняття зрілих, професійно виважених рішень є можливим лише за наявності відповідних *особистісних здатностей*, відмінною характеристикою яких є їхня діяльнісна природа.

Становлення особистісних здатностей не починається з чистого аркуша паперу, у своїй основі вони є продуктом персоногенезу (зародження і становлення індивідуальності), завдяки чому психічні та психофізіологічні структури дефінітивного типу визрівання отримують індивідуальні відмінності. Спеціально задані умови професійного середовища детермінують їх якісне перетворення у площину професійно орієнтованих установок, цінностей і способів діяльності, надаючи їм "професійного забарвлення" [6], або "професійно зафарбованого образу світу" із його професійними концептами й дискурсом, своєрідною системою відношень до дійсності та з її дійсністю" [5].

Відповідно, особистісні здатності не є суто інструментальною навичкою. Пошук факторів, що зумовлю-

ють їхнє становлення, має перебувати у принципово іншій площині, і в першу чергу вони повинні стосуватися цінностей, смислів, які мають розумітися не як абстрактні категорії буття, а стосуватися цінностей життєдіяльності людини, особливостей її функціонування у соціумі. Осягнення цих цінностей відбувається у діяльності. "Без ціннісного підходу до явищ дійсності не є можливою ефективною професійною діяльністю. Ідея повинна стати метою дії. Але щоб стати цією метою, вона має бути сприйнята як цінність, яку потрібно оволодіти" – таке бачення ціннісного підходу в розвитку особистості професіонала вбачає Л. Л. Бодальов. Тим самим, він підкреслює надзвичайно важливу роль особистісних цінностей та особистісних смислів професії на етапі входження у професію, які можуть детерминувати поведінку спеціаліста в майбутньому.

У зв'язку із цим виникає необхідність у забезпеченні спеціальних умов, за яких особистісна зрілість (особистісні здатності) стає предметом спеціального "вирощування" у студентські роки, а процес вирощування – спеціальною педагогічною задачею на розгортання відповідної діяльності. За таких умов навчання набуває сенсу, молодша людина виходить на рівень усвідомлення цілей діяльності, самостійного планування, самоконтролю поведінки, що є характеристиками особистісної зрілості.

Вочевидь, що для опису якісних характеристик алгоритму проектування таких умов ми скористаємося визначенням, запропонованим дослідницею Н. А. Моревою: "Педагогічна технологія – це систематичний метод планування, застосування, оцінювання всього процесу навчання і засвоєння знань шляхом врахування людських, технологічних ресурсів і взаємодії між ними для досягнення найбільш ефективної форми освіти" [3]. Проте, наведене визначення є зорієнтованим на знанневий підхід, оскільки "результуючою" частиною технології у даному випадку виступає "засвоєння знань". Натомість, коли йдеться про розвиток особистісних структур, цей показник не може виступати як критерій його ефективності.

У цьому сенсі, значно ширшим змістом володіє поняття "освіта", яке, на думку німецького соціолога К. Манхейма, "формує не людину взагалі, а людину в даному суспільстві і для цього суспільства" [4, с. 45]. У соціальному світі освіта є поліфункціональною, вона виконує різні соціальні задачі та в цьому сенсі може бути визначеною по-різному:

- а) освіта – входження людини у світ;
- б) освіта є осягнення людиною сенсу буття;
- в) освіта є віднаходження людиною власного образу;
- г) освіта – пробудження духовності [2].

Таким чином, освіта в широкому розумінні слова володіє ресурсним полем забезпечувати підготовку випускника не до практичної діяльності як такої, а до будь-якої *практики* у професійній діяльності, яка є квінтесенцією професійних смислів, цілей і цінностей та способів допомоги людині, яка потребує відновлення соціальних зв'язків із соціумом.

У своїй статті В. Ф. Василюк [1] зауважує, що практика має увійти всередину психології, причому як головний філософський принцип. Практика, стверджує він, породжує багатющий живий матеріал, який потребує підходящих теоретичних засобів для його асиміляції.

Практика – це динамічна і, водночас, корпоративна сфера. І таких практик у галузі соціальної роботи виникає безліч, вже на сьогодні можна говорити про необхідність підготовки спеціалістів у практиці соціальної

реабілітології, клінічної соціальної роботи, соціальних медіатехнологій, соціальної терапії тощо. Зважаючи на зміни, які відбулись у Переліку наукових спеціальностей у 2015 р. (згідно з якими галузь науки "Соціальна педагогіка" перейшла до галузі знань 231 "Соціальна робота"), можна передбачити розширення спектру запровадження практико-орієнтованих технологій із забезпечення психічного здоров'я населення.

Яким чином можливе розгортання практик у системі університетського навчання?

Ураховуючи виклики сьогодення, кафедра соціальної реабілітації та соціальної педагогіки КНУ імені Тараса Шевченка активно напрацьовує освітню технологію включення студентів у соціальні практики професійно-орієнтованого типу впродовж навчання у бакалавраті й магістратурі. Професійно-орієнтовані практики у "згорненому" вигляді володіють змістом майбутньої професійної діяльності. Логіка їх розгортання і включення в них студентів має певні закономірності: вони є спеціально заданими і проектними за своєю формою. *Професійно-орієнтовані практики – це різновид самостійної діяльності студентів у спеціально організованому професійному середовищі з метою пошуку й апробації професійних способів дій, пізнання внутрішньої (прихованої) специфіки професійної діяльності як умови напрацювання особистісного досвіду в майбутній професії.*

Вони відображають широкий діапазон взаємодій суб'єкта, накопичення самостійного досвіду отримання необхідних способів професійної поведінки, засвоєння професійних норм і зразків діяльності, акумулювання особистісних результатів і досягнень, а також досвід їхньої презентації на різних рівнях спільнот.

У цьому сенсі професійно-орієнтовані практики не є ототожненням із традиційними видами навчальних практик у вищих навчальних закладах, які подано у педагогіці вищої школи як самостійні форми навчальної діяльності та включені до навчального плану підготовки бакалаврів і магістрів, а саме: навчальна, навчально-виробнича, переддипломна практика студентів (залежно від типу спеціальності можуть доповнюватися педагогічною, науково-дослідною тощо).

Серед різновидів професійно-орієнтованих типів практик підготовки фахівців у галузі соціальної роботи ми виокремлюємо:

- волонтерську;
- дослідницьку;
- проектну;
- організаційно-управлінську.

Ці види практик розгортаються у "позанавчальному" форматі, але як включення в ці практики, такі результати фіксуються в наукових роботах студентів: волонтерська, дослідницька, проектна у курсових роботах; організаційно-управлінська – у дипломних роботах (на IV і VI курсах).

Додатковими різновидами професійно-орієнтованих типів практик є комунікативна, ігрова та практики групової роботи, які володіють професійним змістом і відповідають освітньо-соціальним потребам молодшої людини.

Табл. 1 відображає змістові характеристики основних та додаткових професійно-орієнтованих практик, які розгортаються в період навчання в університеті. Їхнє опановування відбувається через включення до відповідних різновидів діяльності, які в акумульованому вигляді володіють професійним сенсом і змістом. Відповідно, кожна із цих діяльностей "охоплює" пере-

лік професійних задач, розв'язання яких забезпечується особистісними здатностями, які у своїй сукупно-

сті утворюють ядро особистісної зрілості суб'єкта професійної діяльності.

Таблиця 1. Типи професійно-орієнтованих практик

Типи професійно-орієнтованих практик	Види діяльностей, які опановуються студентами	Професійні задачі	Особистісні здатності
Основні			
Волонтерські	Акції Благодійницькі заходи Фандрайзинг	Включення в контекст допомоги різним верствам населення, які потребують соціальної допомоги й підтримки	Психоемоційний самоконтроль Безоцінне ставлення Професійна емпатія
Дослідницькі	Спостереження Діагностика Моніторинг Експертне оцінювання	Вивчення особливостей життєдіяльності різних соціальних груп і верств, соціального становища, психологічного і соціального благополуччя, специфіки соціокультурного простору	Постановка дослідницьких задач Проведення процедури дослідження Аналіз соціальних проблем Робота в дослідницьких командах
Проектні	Проектування Моделювання Прогнозування Реалізація проекту	Розробка й упровадження соціальних проектів, спрямованих на зміну соціальної дійсності	Прогнозування соціальної ситуації Усвідомленість обмежень Визначення цілей Рефлексія способів дій
Організаційно-управлінські	Організація професійних груп Створення команди Лідерство	Пошук шляхів підвищення ефективності соціальних послуг на рівні індивіда, групи, сім'ї, громади	Зовнішнє позиціонування Активізація ресурсів Прийняття рішень Цілепокладання
Додаткові			
Комунікативні	Фасилітація Модерація Медіація Медіакомунікація	Налагодження комунікації з метою надання професійної допомоги й підтримки різним категоріям і верствам населення	Установлення контакту Упередження і розв'язання конфлікту Здійснення впливу Розпізнавання маніпуляцій
Ігрові	Симуляційні ігри ОДГ Соціальний театр Соціальне кіно Соціальна анімація	Упровадження ефективних засобів взаємодії із клієнтськими групами з метою емоційного включення останніх у процеси конструювання самозмін і саморозвитку	Виявлення спонтанності та креативності Адаптивна гнучкість Володіння мовою тіла Діалогічність Нестандартність прийняття рішень
Групової роботи	Тренінг Групи зустрічей Групи підтримки Клуби Проектні групи	Напрацювання досвіду участі та організації діяльності малих груп як середовища захисту, підтримки та розвитку індивіда	Організація взаємодії Сенситивність Управління груповими процесами

Запроваджена концепція професійно-орієнтованих практик, націлених на розвиток особистісної зрілості студентів з фаху соціальної роботи, характеризується переліком принципів:

- включення кожного студента в реальні професійні практики й організація супроводу її проходження з боку викладачів кафедри;
- обов'язкова фіксація результатів отриманого досвіду в наукових роботах студентів, соціальних проєктах, соціальних івентах тощо;
- комплексність використання індивідуальних, групових та індивідуалізованих форм роботи зі студентами, упровадження технології освітнього коучінгу, спрямованого на підтримку і супровід освітньої траєкторії руху студента;
- урахування й використання професійно-особистісних інтересів студента, викладача і роботодавця (суб'єкта професійної практики);
- ресурсне самозабезпечення процесу включення, активна роль у реалізації професійно-орієнтованих практик самих студентів;
- переважання групових і командних форм роботи у процесі виконання професійних задач.

Висновки. Таким чином, реалії сьогодення потребують дійсно якісного оновлення змісту, форм і методів освітньої підготовки студентів. Напрацьована технологія включення студентів у професійно-орієнтовані практики дозволяє усунути існуючий дисбаланс між теоре-

тичними та практичними знаннями, між академічною підготовкою і практико-орієнтованою освітою, між соціально незрілим випускником і соціально відповідальним суб'єктом праці – лідером соціальних змін.

Список використаних джерел:

1. Василюк В. Ф. От психологической практики к психотехнической теории // Москов. психотерапевтический журнал. – 1992. – № 1. – С. 15–32.
2. Гуревич П. С. Философия образования: теория и практика [Електронний ресурс] // dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/.../39532/07-Mihalina.pdf.
3. Сапогова Е. Е. Концепты и ориентиры современного психологического образования // Alma Mater (Вестн. высшей школы). – 2003. – № 10. – С. 8–13.
4. Манхейм К. Избранное: Социология культуры. – М.; СПб.: Университетская книга. – 2000. – 501 с.
5. Морева Н. А. Педагогика среднего профессионального образования. – М., 2001. – С. 88–89.
6. Чуйко О. В. Особистісне становлення суб'єктів професійної діяльності у соціономічних професіях: моногр. / О. В. Чуйко. – К.: АДЕФ-Україна, 2013. – 280 с.
7. Юнг К. Г. Проблемы души нашего времени / К. Г. Юнг. – М.: Прогресс, 1993. – 336 с.

References

1. Vasyliuk V. F. Ot psykholohycheskoi praktyky k psykhotekhnicheskoi teoryi // Moskovskiy psykhoterapevtycheskiy zhurnal. – 1992. – № 1. – С. 15–32.
2. Hurevych P. S. Fylosofiya obrazovaniya: teoryia y praktyka [Elektronnyi resurs] // dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/.../39532/07-Mihalina.pdf.
3. Sapohova E. E. Kontsepty y oryentyry sovremennoho psykholohycheskoho obrazovaniya // Alma Mater (Vestnyk vishei shkoly). – 2003. – № 10. – С. 8–13.

4. Mankheim K. Yzbrannoe: Sotsyolohyia kulturi. – M.; SPb.: Unyversytetskaia knyha. – 2000. – 501 s.

5. Moreva N. A. Pedahohyka sredneho professyonalnoho obrazovanyia. – M., 2001. – S. 88–89.

6. Chuiko O. V. Osobystisne stanovlennia subiektiv profesiinoi diialnosti u sotsionomichnykh profesiakh: [monohrafiia] / O.V. Chuiko – K.: ADEF –Ukrayna, 2013. – 280 s.

7. Iunh K. H. Problemy dushy nashoho vremeny / K. H. Yunh. – M.: Prohress, 1993. – 336 s.

Надійшла до редакції 16.02.17

Рецензовано 20.02.2017

О. В. Чуйко, д-р психол. наук, проф.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСВОЕНИЕ ПРАКТИК В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ

Статья посвящена проблеме разработки современных образовательных моделей подготовки специалистов в области социальной работы. Предлагается основное содержание, принципы и способы внедрения профессионально-ориентированных практик как среды развития личностной зрелости специалиста.

Ключевые слова: личностная зрелость; личностные способности; профессионально-ориентированные практики; профессиональные задачи.

O. V. Chuiko, Doctor of Psychology, professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PRACTICES MASTERING IN SOCIAL WORKERS' EDUCATIONAL TRAINING SYSTEM

The article devoted to the development of modern educational models of training in the field of "social work". Sets out the basic content, principles and methods of implementation of professionally oriented practices as a medium of personal maturity specialist.

Keywords: personal maturity; personal ability; professional practice-oriented professional tasks.